

مدیریت ورزشی - بهار ۱۳۹۱
شماره ۱۲ - ص: ۸۵ - ۶۱
تاریخ دریافت: ۱۷ / ۱۲ / ۸۹
تاریخ تصویب: ۱۴ / ۰۶ / ۹۰

تحلیل توصیفی مقاله های نشریات علمی پژوهشی تربیت بدنی و علوم ورزشی طی سال های ۱۳۸۴-۱۳۸۸

۱. مسلم شریفی^۱ - ۲. شادمهر میردار هریجانی - ۳. بابی سان عسکری
۱. کارشناس ارشد آموزشکده فنی و حرفه ای سما (واحد بابل)، ۲. دانشیار دانشگاه مازندران، ۳. کارشناس ارشد دانشگاه
آزاد (واحد قائمشهر)

چکیده

هدف این پژوهش، بررسی روند شمارگان منتشرشده نشریات پژوهشی تربیت بدنی و علوم ورزشی طی سال های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ بود. بر این اساس نشریه های المپیک، پژوهش در علوم ورزشی، حرکت و علوم حرکتی و ورزش در قالب ۷ شاخص، «سهم موضوعی مقالات»، «مشارکت گروه های علمی تخصصی»، «منابع و مأخذ»، «روش ها و شیوه های مورد استفاده»، «رتبه علمی مؤلفان»، «مشارکت نویسندگان»، «مدت زمان پذیرش مقالات» بررسی شد. روش تحقیق، روش تحلیل محتوای کمی بود. این تحقیق به منظور توصیف عینی و کیفی، محتوای مفاهیم به صورت نظامدار با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شد. یافته ها نشان داد گرایش فیزیولوژی ورزشی با ۳۴/۱ درصد بیشترین موضوع مورد استفاده در این مقالات را به خود اختصاص داد. بررسی مؤلفان مقاله نشان می دهد مؤلفان با رتبه علمی استادیار بیشترین تعداد نویسندگان را به خود اختصاص داده اند که در این بین، نشریه پژوهش در علوم ورزشی با ۶۵/۶۷ درصد مقالات، بیشترین سهم را داشت. بیشترین روش تحقیق استفاده شده در مقالات انواع روش های توصیفی با ۵۳/۱۴ درصد از کل مقالات است. همچنین حدود ۸ درصد مقالات روش تحقیق خود را ذکر نکرده بودند. میانگین منابع فارسی و لاتین برای هر مقاله ۲۵ منبع و میانگین مدت زمان پذیرش برای هر مقاله ۵/۵ ماه است که در مقایسه با نشریات دیگر رشته ها کم و بیش همین شرایط زمانی وجود داشت. به طور کلی پیشنهاد می شود با توجه به عدم مشارکت متولی ورزش کشور زمینه های مشارکت این سازمان معظم در ورزش کشور، نقش حمایتی و مشارکتی آن در انجام پژوهش ها مورد توجه مسئولان قرار گیرد.

واژه های کلیدی

تحلیل محتوا، سهم موضوعی مقالات، مشارکت نهادها، رتبه های علمی مؤلفان، پژوهش های تربیت بدنی.

مقدمه

«تولید علم» جایگاه ویژه‌ای در ادبیات علمی کشور دارد. به طوری که نهضت تولید علم و جنبش نرم‌افزاری اذهان بسیاری از سیاستگذاران و برنامه‌ریزان علمی و پژوهشی کشور را به خود مشغول کرده است، زیرا تولید علم معتبرترین شاخص سنجش رتبه و جایگاه علمی کشورها محسوب می‌شود. بر این اساس تعاریف متعددی از «تولید علم» ارائه شده است. برخی تولید علم را به معنای یک نظریه، روش یا دستاورد جهانی تخصصی قلمداد می‌کنند که در نشریه بین‌المللی معتبر چاپ و در مؤسسات معیار تولید علم همانند ISI نمایه می‌شود و در دسترس دیگران قرار می‌گیرد (شفیع‌زاده، ۱۳۸۸؛ ۲۳). اما این نکته را باید مورد توجه قرار داد که روش‌ها و راهکارهای عملیاتی تولید دانش می‌تواند حوزه وسیعی از اقدامات را دربرگیرد. از جمله مصادیق برجسته روش‌های تولید علم، اولویت‌گذاری نیازها، تقسیم کار، هماهنگی آموزش و پرورش، ایجاد کرسی‌های نظریه‌پردازی، نگاه متوازن به توسعه همه علوم و رشته‌های راهبردی نهضت پژوهش و تولید دانش است (فراهانی، ۱۳۸۶؛ ۲).

در این راستا نشریات علمی - تخصصی یکی از مجاری برقراری ارتباطات علمی میان دست‌اندرکاران فعالیت‌های علمی محسوب می‌شوند. ویژگی اینگونه نشریات در روشمند بودن بیان مطالب آن است. بنابراین ارتباط علمی را می‌توان یکی از محورهای اساسی نهاد اجتماعی علم محسوب کرد که بدون وجود آن، امکان رشد و توسعه علوم منتفی خواهد بود. موضوع حیاتی در فرایند ارتباطات علمی به میزان فعال بودن نشریات علمی در نشر، تولید و تبادل سریع دانش مربوط است (زکی، ۱۳۸۴؛ ۲). از سوی دیگر، هدف از انتشار نشریه‌های علمی، گسترش مقالات چاپ‌شده در نشریات علمی - پژوهشی و علمی - ترویجی داخلی و خارجی از جمله شاخص‌های مهم ارزیابی وضعیت علم و فناوری کشور محسوب می‌شود (معاونت علم و فناوری، ۱۳۸۳؛ ۴).

مطالعات نقش نشریات علمی - تخصصی در شکل‌گیری، پیدایش، رشد و توسعه‌یافتگی علوم را تأیید می‌کنند. نشریات علمی - تخصصی که در فاصله زمانی منظم برای مدت نامعلوم منتشر می‌شوند، به ایفای دو کارکرد اجتماعی تولید و ارتباط علمی می‌پردازند (زکی، ۱۳۸۵؛ ۴۳). جایگاه نشریات علمی پژوهشی کشور با کارکردهای مختلف و مهمی که بر عهده دارند، نیازمند توجه شایانی است. این نشریات علاوه بر نقش مرجعیت‌یافته‌های علمی - تخصصی که مورد استفاده بیشتر اعضای جامعه علمی قرار می‌گیرد، منبع ارزیابی‌های مهم دیگر، از

جمله سطح علمی رشته و حوزه علمی تخصصی و نیز معیاری برای ارزیابی توانایی‌های علمی و پژوهشی نسل جوان تحصیلات عالی محسوب می‌شود (بمانیان، ۱۳۸۷: ۱۳۶).

از جمله ویژگی‌های برجسته رشته تربیت بدنی و علوم ورزشی، بهره‌گیری از ویژگی میان‌رشته‌ای است که به محققان این امکان را می‌دهد تا با بهره‌گیری از رهیافت‌های مورد نیاز رشته‌های دیگر از ظرفیت‌های آنها برای حل مسئله موجود استفاده کنند. از این رو تربیت بدنی و علوم ورزشی، با وسعت و عمق اندیشه‌ورزی در رشته‌های مختلف مانند فیزیولوژی، مدیریت، رفتار حرکتی، آسیب‌شناسی و بیومکانیک ورزشی و... زوایای متفاوتی از مسائل پیش روی جامعه ورزشی را بررسی می‌کند. در حال حاضر، دانش علوم ورزشی به‌عنوان دانش میان‌رشته‌ای با انبوهی از دستاوردهای علمی و اختصاصی روبه‌رو است. طبقه‌بندی و سازماندهی این یافته‌ها موجب شکل‌گیری روند جدیدی در دانش فوق شده است. این یافته‌های روزافزون در کل بدنه دانش تربیت بدنی به حیطه‌های مختلفی تقسیم و طبقه‌بندی شده و هریک نیز به رشته‌های تخصصی و علمی خاصی تبدیل شده است. در نتیجه رشته‌های وابسته و تخصصی زیادی چون روانشناسی ورزشی، جامعه‌شناسی ورزشی، آموزش تربیت بدنی، یادگیری حرکتی، فلسفه تربیت بدنی و ورزش، تاریخ، بیومکانیک ورزشی، طب ورزشی، فیزیولوژی ورزشی، رشد و تکامل حرکتی، مدیریت ورزشی و ... شکل گرفته‌اند.

مطالعات مقدماتی در زمینه گرایش‌های پژوهشی مقالات، آغازی بر تحقیقات کاربردی نشریات محسوب می‌شود. موضوعات مختلفی همچون تحلیل نقل قول، کتاب‌سنجی، علم‌سنجی، بهره‌وری تحقیقات نهادی از جمله زمینه‌های پژوهشی در زمینه نشریات محسوب می‌شود (۱۲).

لوپز و همکاران^۱ (۲۰۰۳) کتاب‌سنجی را یکی از رایج‌ترین روش‌های سنجش فعالیت‌های علمی می‌دانند که طی آن محقق با به‌کارگیری روش‌های آماری به مطالعه، بررسی، سنجش و ارزیابی متون علمی می‌پردازد.

بررسی‌های کتاب‌سنجی، ابزار سودمندی برای ارزیابی و شناخت میزان اهمیت علمی و اجتماعی یک رشته علمی در زمان‌های خاص است و با وجود محدودیت‌های روش‌شناختی که برخی افراد از آنها یاد کرده‌اند (پولی^۲،

1 - Lopez – Munz et al

2 - Polly

هاجتمن^۱، ناجی^۲ و روف^۳، ۱۹۸۱ و کسلر^۴، ۱۹۶۳). امکان بازبینی پژوهش‌ها و بررسی روند رشد و توزیع آنها را یک رشته خاص فراهم می‌کنند یا میزان تولید علم توسط یک گروه کاری، مؤسسه، دانشگاه یا کشور را ارزیابی می‌کنند (لوپز و مانوز، ۲۰۰۳). روش رایج دیگر برای ارزیابی کیفیت مقالات و گزارش‌های پژوهشی، استفاده از معیارهای از پیش تعیین شده است. این ارزیابی را اغلب گروهی از خبرگان و صاحب‌نظران علمی انجام می‌دهند. بر این اساس معیارها و ضوابطی چون مفهوم‌سازی، اهداف، توصیف و نحوه انتخاب نمونه، روش آماری، منابع و مانند آنها ارزیابی شده است و محققان می‌کوشند تا میزان رعایت معیارهای مذکور و نیز پرهیز از خطا را تجزیه و تحلیل کنند (۱۶). محقق بر این باور است که ارزشگذاری و معیارسنجی شاخص‌های کمی و کیفی علوم ورزشی مانند دیگر علوم برای حضور مؤثر در حیات علمی این رشته در کشور ضروری است. از جمله روش‌های مورد استفاده استانداردسازی ارزیابی تولیدات علمی علوم ورزشی است، این کار توسط مراکز تخصصی ذریع انجام می‌گیرد، با وجود این، پژوهش‌های انجام گرفته در رشته‌های دیگر نشان می‌دهد که کاستی‌های نگارشی و روش‌های آماری از جمله موضوعات مورد توجه محققان بوده است (۲۴، ۲۳، ۲۰، ۱۸). پژوهش حاضر درصدد است تا مقالات منتشر شده در نشریات علوم ورزشی کشور را طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ که اغلب به صورت غیرتخصصی منتشر شده است، ارزیابی کمی و کیفی کند. در این راستا عناصر کمی و کیفی نشریات علمی ورزشی منتشره که از سوی کمیسیون نشریات کشور به عنوان نشریات علمی پژوهشی شناخته شدند، بررسی شده است. این عناصر شامل سهم موضوعی مقالات، مشارکت مراکز علمی، مشارکت نویسندگان، رتبه علمی صاحبان اثر، روش‌شناسی، منابع و مآخذ و مدت زمان پذیرش مقالات بوده است.

روش تحقیق

جامعه آماری پژوهش شامل کلیه نشریاتی بود که دارای امتیاز علمی - پژوهشی در تربیت بدنی و علوم ورزشی (المپیک، پژوهش در علوم ورزشی، حرکت، علوم حرکتی و ورزش) بودند و طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸

1 - Hajtman

2 - Nagy

3 - Ruff

4 - Kessler

منتشر شده‌اند (جدول ۱) و دسترسی به آنها از طریق پایگاه جامع اطلاع‌رسانی نشریه‌های کشور، جهاد دانشگاهی (SID)^۱ وجود داشت. براین اساس کلیه مقالات منتشره نشریات مذکور در بازه زمانی مورد نظر که ۴۹۳ مقاله بود، به‌عنوان نمونه انتخاب و بررسی شد. روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش، روش تحلیل محتوای کمی بود. این تحقیق به‌منظور توصیف عینی و کیفی محتوای مفاهیم به‌صورت نظام‌دار و ارزیابی براساس آیین‌نامه چاپ نشریات علمی و پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری انجام گرفت. در تحلیل محتوا عناصر مورد نظر گردآوری، طبقه‌بندی و تجزیه و تحلیل شد (حافظ‌نیا، ۱۳۸۶، ۶۶ - ۶۵). از این رو محقق کوشید تا با استفاده از این روش، نمادهای ارتباطی را به‌صورت نظام‌مند و تکرارپذیر تجزیه و تحلیل کند و ارزش‌های عددی براساس قوانین معتبر اندازه‌گیری را که به متن نسبت داده می‌شوند، مورد ارزیابی قرار دهد (۱۰). برای توصیف کمی شاخص‌ها از آمار توصیفی برای توصیف و تبیین یافته‌ها با کمک نرم‌افزار SPSS13 استفاده شد.

جدول ۱ - نشریه‌های مورد مطالعه از حیث قلمرو موضوعی و تعداد مقالات مورد بررسی

عنوان نشریه	ناشر	قلمرو موضوعی	تعداد مقاله	قلمرو زمانی
المپیک	کمیته ملی المپیک	مشترک	۱۱۷	۸۴-۸۸
پژوهش در علوم ورزشی	پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی	مشترک	۱۳۴	۸۴-۸۸
حرکت	دانشگاه تهران	مشترک	۱۷۳	۸۴-۸۸
علوم حرکتی و ورزش	دانشگاه تربیت معلم تهران (خوارزمی)	مشترک	۶۹	۸۴-۸۸

تعریف عملیاتی شاخص‌ها

۱. سهم موضوعی مقالات: در این پژوهش شامل فیزیولوژی ورزشی، مدیریت ورزشی، آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی، رفتار حرکتی، بیومکانیک و فناوری، آموزش تربیت بدنی (جدول ۲).

1 - Scientific information database

۲. مشارکت نهادها: سهم مشارکت دانشگاه‌ها و دیگر مؤسسات آموزشی و پژوهشی از نظر تعداد مقالات به چاپ رسانده که برای این منظور نویسندگان اول مقالات در نظر گرفته شد.
۳. رتبه علمی مؤلفان: به ترتیب شامل رتبه علمی استاد، دانشیار، استادیار، مربی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی دوره دکتری و کارشناسی‌ارشد، (رتبه علمی نویسنده اول برای محقق ملاک قرار گرفت)
۴. روش‌ها و شیوه‌های مورد استفاده: روش‌های تحقیق در مقالات شامل روش‌های توصیفی، تجربی، نیمه-تجربی (جدول ۳)
۵. منابع و مأخذ: شامل منابع فارسی، عربی و لاتین و تعداد هر کدام در مقالات.
۶. مدت زمان پذیرش مقالات: مدت زمانی که نشریه از زمان دریافت مقاله تا پذیرش آنها برای چاپ در نشریه به هریک از مقالات اختصاص داده است.
۷. مشارکت نویسندگان: کلیه افرادی که در نگارش مقاله نقش داشته و اسامی آنها در مقاله ذکر شده است.

جدول ۲ - قلمرو موضوعی در تربیت بدنی و علوم ورزشی

پوشش قلمرو موضوعی	قلمرو موضوعی
مطالعه و بررسی آثار تمرین و ورزش بر بدن و به‌طور اخص واکنش‌ها و تطابق‌های بدن به تمرین از سطح سلولی تا زیرسلولی، تغذیه و طب ورزشی.	فیزیولوژی ورزشی
مطالعه تمام جنبه‌های مدیریتی در ورزش‌های سازمان‌یافته و تجارت ورزشی، مدیریت تسهیلات، بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی.	مدیریت ورزشی
نظریه‌های یادگیری، رشد و تکامل حرکتی، یادگیری حرکتی و کنترل، روانشناسی اجتماعی و شخصیت.	رفتار حرکتی
کاربرد اصول علمی و مکانیکی فیزیک برای شناخت حرکت و اعمال بدنی انسان و ادوات ورزشی، ساخت تجهیزات و نرم‌افزارهای ورزشی.	بیومکانیک و فناوری
ارزیابی وضعیت بدن، شناسایی ناهنجاری‌های ساختاری در حالت‌های مختلف، پیشگیری و درمان این ناهنجاری با استفاده از تمرینات و حرکات ورزشی، مطالعه آسیب‌ها در ورزش‌های مختلف و روش‌های درمان آنها.	آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی
بررسی و مطالعه روش آموزش تربیت بدنی دوره‌های تحصیلی، تربیت معلم، ارزیابی و سازماندهی تربیت بدنی در مدارس.	آموزش تربیت بدنی و ورزش

جدول ۳ - دسته‌بندی روش‌های مطالعه در مقاله‌های مورد بررسی

روش	توصیف
توصیفی ^۱	مجموعه روش‌هایی که هدف آنها توصیف شرایط یا پدیده‌های مورد بررسی با استفاده از روش‌های تحقیق پیمایشی، همبستگی، موردی و علی - مقایسه‌ای است.
تجربی	مطالعه در شرایط آزمایشی و با رعایت دستکاری متغیر مستقل و بیشینه کنترل (آری ^۲ و دیگران، ۱۹۹۶)
نیمه تجربی	طرح‌های آزمایشی که در آنها انتخاب نمونه به روش تصادفی امکان‌پذیر است.

روایی تحقیق

برای بررسی پژوهش حاضر، محقق هریک از شاخص‌های مورد نظر در مقاله را بررسی کرد و در صورت اختلاف، مورد بررسی و بازبینی مجدد قرار گرفت.

نتایج و یافته‌های تحقیق

برای انجام این پژوهش از فصلنامه‌های نشریات علوم ورزشی و علمی کشور که شامل ۴۹۳ مقاله طی سال-های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ بود و در پایگاه جامع اطلاع‌رسانی نشریه‌های کشور، جهاد دانشگاهی (SID) نمایه شده بود، استفاده شد. یافته‌های پژوهش در زمینه ۷ شاخص مهم موضوعی مقالات، مشارکت نهادها، رتبه علمی مؤلفان، مشارکت نویسندگان، روش‌ها و شیوه‌های مورد استفاده، منابع و مآخذ و مدت زمان پذیرش مقالات در جداول ۴ الی ۷ و شکل‌های ۱ الی ۴ ارائه شده است.

مشارکت نهادهای علمی

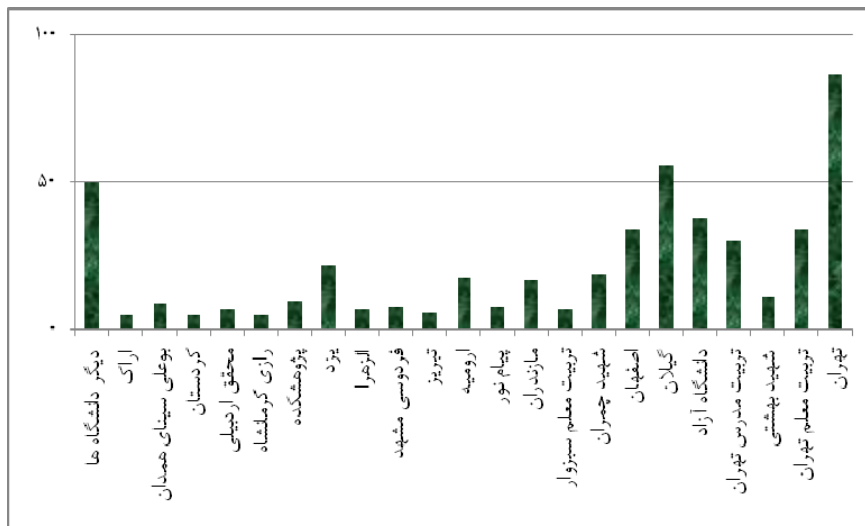
در زمینه مشارکت نهادهای علمی در تولید مقالات علمی طی چهار سال، نویسنده مسئول مقاله (اول) ملاک مشارکت قرار گرفت تا میزان مشارکت هریک از نهادهای علمی کشور در نشریه‌های پژوهشی تربیت بدنی و علوم

۱ - شباهت‌های زیادی بین انواع مطالعات توصیفی، ممکن است سبب شده باشد که به آسانی از یکدیگر متمایز نشوند. در همه آنها از فنون مشابه مشاهده، توصیف و تحلیل استفاده می‌شود. تفاوت میان آنها به انگیزه پژوهشگر، نحوه کار با داده‌ها، کیفیت استنتاج و استفاده از یافته‌ها مربوط می‌شود (جان بست، ۱۲۷، ۱۳۸۴).

ورزشی مشخص شود. در مجموع، مطابق جدول ۴ نهادهای علمی کشور در قالب دانشگاه و دیگر نهادهای علمی - پژوهشی در ۴۹۳ مقاله مورد بررسی به شرح زیر مشارکت داشته‌اند؛ همان‌طور که از جدول فراوانی زیر نشان می‌دهد، از ۴۹۳ مقاله منتشره، بیشترین مقاله متعلق به دانشگاه‌های تهران، گیلان، تربیت معلم تهران و اصفهان است و بقیه مؤسسات و دانشگاه‌ها در جدول و شکل فراوانی زیر مشخص شده‌اند (دانشگاه‌ها و مؤسساتی که کمتر از ۵ مقاله چاپ شده داشتند، جزء دیگر دانشگاه‌ها و مؤسسات قرار گرفتند).

جدول ۴ - میزان مشارکت نهادهای علمی

درصد فراوانی تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	نهادهای و مؤسسات علمی
۱۷/۶۵	۱۷/۶۵	۸۷	دانشگاه تهران
۲۴/۵۵	۶/۹۰	۳۴	دانشگاه تربیت معلم تهران
۲۶/۷۸	۲/۲۳	۱۱	دانشگاه شهید بهشتی تهران
۳۲/۸۶	۶/۰۸	۳۰	دانشگاه تربیت مدرس تهران
۴۰/۵۶	۷/۷۰	۳۸	دانشگاه‌های آزاد سراسر کشور
۵۱/۹۲	۱۱/۳۶	۵۶	دانشگاه گیلان
۵۸/۸۲	۶/۹۰	۳۴	دانشگاه اصفهان
۶۲/۶۷	۳/۸۵	۱۹	دانشگاه شهید چمران اهواز
۶۴/۰۹	۱/۴۲	۷	دانشگاه تربیت معلم سبزوار
۶۷/۵۳	۳/۴۴	۱۷	دانشگاه مازندران
۶۹/۱۹	۱/۶۳	۸	دانشگاه پیام نور
۷۲/۸۱	۳/۶۵	۱۸	دانشگاه ارومیه
۷۴/۰۵	۱/۲۴	۶	دانشگاه تبریز
۷۵/۶۸	۱/۶۳	۸	دانشگاه فردوسی مشهد
۷۷/۱	۱/۴۲	۷	دانشگاه الزهرا
۸۱/۵۶	۴/۴۶	۲۲	پژوهشکده تربیت بدنی
۸۳/۵۹	۲/۰۳	۱۰	دانشگاه رازی کرمانشاه
۸۴/۶	۱/۰۱	۵	دانشگاه یزد
۸۶/۰۲	۱/۴۲	۷	دانشگاه بوعلی سینای همدان
۸۷/۰۳	۱/۰۱	۵	دانشگاه اراک
۸۸/۸۵	۱/۸۲	۹	دانشگاه محقق اردبیلی
۸۹/۸۶	۱/۰۱	۵	دانشگاه کردستان
۱۰۰	۱۰/۱۴	۵۰	دیگر دانشگاه‌ها و مؤسسات
	۱۰۰	۴۹۳	کل

شکل ۱- میزان مشارکت نهادهای علمی

نتایج در مورد میزان مشارکت نهادها باتوجه به نهاد منتشرکننده نشریه نشان می‌دهد که در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۱۴ درصد، مقالات مربوط به نهاد پژوهشگده تربیت بدنی، در نشریه حرکت ۲۷ درصد مقالات مربوط به دانشگاه تهران و در نشریه علوم حرکتی و ورزش ۲۹ درصد مقالات مربوط به دانشگاه تربیت معلم تهران است (شکل ۱).

مشارکت نهادها در یک مقاله

یافته‌های این پژوهش حاکی است، ۴۵ درصد مقالات در نشریه پژوهش در علوم ورزشی، ۵۶ درصد مقالات در نشریه علوم حرکتی و ورزش، ۴۱ درصد مقالات در نشریه المپیک و ۴۸ درصد مقالات در نشریه حرکت با مشارکت بیش از یک نهاد انجام گرفته است.

رتبه علمی مؤلفان

در جدول ۵ رتبه علمی ۴۹۳ نویسنده مقالات (با احتساب نویسنده اول مقالات) با رتبه علمی استاد، دانشیار، استادیار، مربی، دانشجویان تحصیلات تکمیلی دوره دکتری و کارشناسی ارشد و آن دسته از اعضای هیأت علمی را که رتبه ایشان در مقالات ذکر نشده، بررسی شده است.

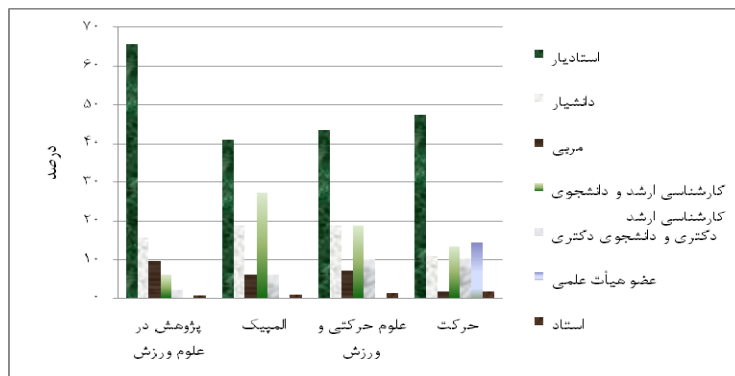
جدول ۵ - رتبه‌های علمی مؤلفان مقاله‌ها

رتبه	فراوانی	درصد
استاد	۵	۱/۰۱
دانشیار	۷۴	۱۵/۰۲
استادیار	۲۴۹	۵۰/۵۰
مربی	۱۷	۳/۴۵
دکتری و دانشجوی دکتری	۳۵	۷/۱
کارشناسی ارشد و دانشجوی کارشناسی ارشد	۷۶	۱۵/۴۲
عضو هیأت علمی	۳۷	۷/۵۰
کل	۴۹۳	۱۰۰

بررسی داده‌های مربوط نشان می‌دهد که رتبه علمی به ترتیب شامل ۱/۰۱ درصد استاد، ۱۵/۰۲ درصد دانشیار، ۵۰/۵۰ درصد استادیار، ۳/۴۵ درصد مربی، ۷/۱ درصد دکتری و دانشجوی دکتری، ۱۵/۴۲ درصد کارشناسی ارشد و دانشجوی کارشناسی ارشد بود و در ۷/۵۰ درصد مقالات رتبه علمی اعضای هیأت علمی ذکر نشده است. به این ترتیب بیشترین سهم از مقالات را نویسندگان با رتبه علمی استادیار دارا بوده‌اند که تعداد آن برابر نصف مقالات چاپ شده است و بعد از آن به ترتیب کارشناسی ارشد و دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشیار، عضو هیأت علمی، دکتری و دانشجوی دکتری، مربی و استاد، مشارکت داشته‌اند.

در بین نشریات مورد بررسی در مورد شاخص رتبه علمی مؤلفان، نتایج نشان می‌دهد نویسنده اول مقالات با مرتبه علمی استادیار در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۶۵/۶۷ درصد، نشریه المپیک ۴۱ درصد، علوم حرکتی و ورزش ۴۳/۴۷ درصد و نشریه حرکت ۴۷/۴ درصد مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. نویسنده اول مقالات با مرتبه علمی دانشیار در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۱۵/۶۷ درصد، نشریه المپیک ۱۸/۸ درصد، علوم حرکتی و ورزش ۱۸/۸۴ درصد و نشریه حرکت ۱۱ درصد مقالات را به خود اختصاص داده است.

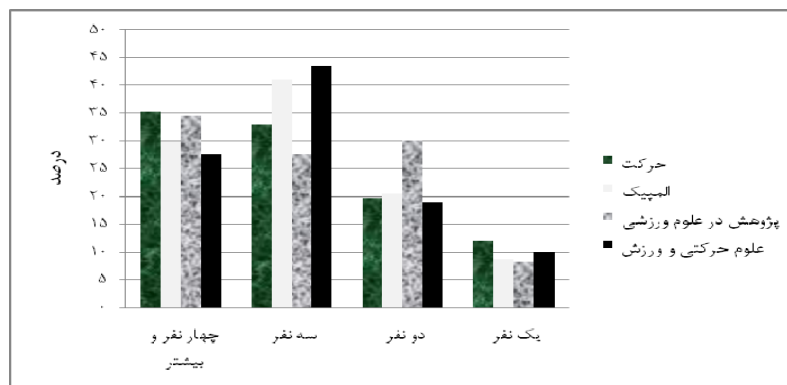
نویسنده اول مقالات با مرتبه علمی مربی در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۹/۷ درصد، نشریه المپیک ۶ درصد، علوم حرکتی و ورزش ۷/۲۴ درصد و نشریه حرکت ۱/۷۳ درصد مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. نویسنده اول مقالات با درجه کارشناسی‌ارشد و دانشجوی کارشناسی‌ارشد در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۶ درصد، نشریه المپیک ۲۷/۳۵ درصد، علوم حرکتی و ورزش ۱۸/۸۴ درصد و نشریه حرکت ۱۳/۳ درصد مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. نویسنده اول مقالات با درجه علمی دکتری و دانشجوی دکتری در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۲/۲۳ درصد، نشریه المپیک ۶ درصد، علوم حرکتی و ورزش ۱۰/۱۴ درصد و نشریه حرکت ۱۰/۴ درصد مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. نویسنده اول مقالات با مرتبه علمی استاد در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۰/۷۴ درصد، نشریه المپیک ۰/۸۵ درصد، علوم حرکتی و ورزش ۱/۴۴ درصد و نشریه حرکت ۱۴/۴۴ درصد مقالات درجه علمی نویسنده اول به‌طور واضح مشخص نشده و فقط عبارت عضو هیأت علمی قید شده است.

شکل ۲ - مقایسه مرتبه علمی در بین نشریات به درصد

تعداد نویسندگان

بررسی شاخص تعداد نویسندگان با توجه به شکل ۳ در بین نشریات نتایج نشان داد در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۸/۲ درصد مقالات یک نویسنده، ۳۰ درصد دو نویسنده، ۲۷/۵ درصد سه نویسنده و ۳۴/۳ درصد چهار نویسنده و بیشتر از چهار نفر دارند. در نشریه المپیک ۸/۶ درصد مقالات یک نویسنده، ۲۰/۵ درصد دو نویسنده، ۴۱ درصد سه نویسنده و ۲۹/۹ درصد چهار یا بیش از چهار نویسنده دارند. در نشریه حرکت ۱۲/۱ درصد مقالات یک نویسنده، ۱۹/۶۵ درصد دو نویسنده، ۳۲/۹۵ درصد سه نویسنده و ۳۵/۳ درصد چهار و بیش از چهار نویسنده داشتند. در نشریه علوم حرکتی و ورزش ۱۰/۱ درصد مقالات یک نویسنده، ۱۸/۹ درصد دو نویسنده، ۴۳/۵ درصد سه نویسنده و ۲۷/۵ درصد چهار و بیش از چهار نویسنده داشتند. در مجموع ۴۹۳ مقاله ۹/۹ درصد یک نویسنده، ۲۲/۶ درصد دو نویسنده، ۳۴/۹ درصد سه نویسنده و ۳۲/۶ درصد چهار نویسنده و بیشتر دارند.

شکل ۳ - مشارکت نویسندگان مقالات به درصد

سهم موضوعی مقالات

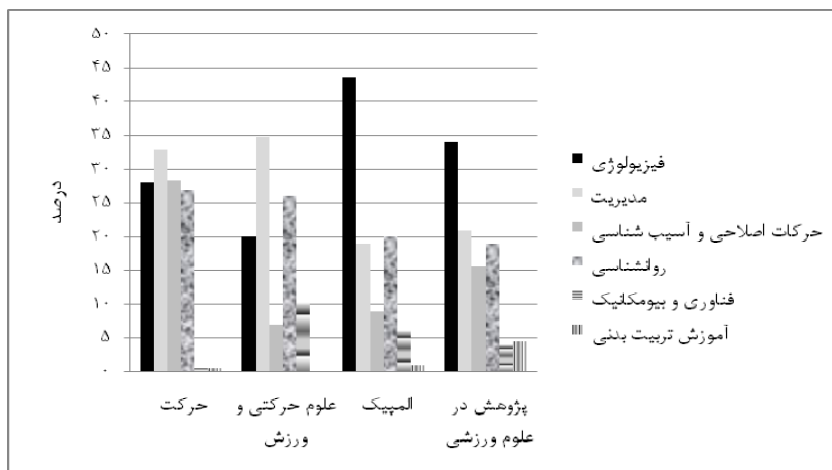
در بررسی سهم موضوعی مقالات با توجه به گرایش‌های تربیت و علوم ورزشی، بررسی شش موضوع علوم ورزشی مورد بررسی و پژوهش قرار گرفته است که عبارتند از: «فیزیولوژی ورزشی»، «مدیریت ورزشی»، «آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی»، «رفتار حرکتی»، «بیومکانیک ورزشی و فناوری»، «آموزش تربیت بدنی».

باتوجه به جدول ۲، سهم موضوعی مقالات از ۴۹۳ مقاله مورد بررسی، به ترتیب به موضوع فیزیولوژی ورزشی ۳۴/۱ درصد، مدیریت ورزشی ۲۴/۹۵ درصد، آسیب‌شناسی ورزشی و حرکات اصلاحی ۱۰/۷۵ درصد، رفتار حرکتی ۲۳/۹۳ درصد، بیومکانیک ورزشی و فناوری ۴/۶۶ درصد و آموزش و تربیت بدنی ۱/۶۲ درصد اختصاص یافته است. به این ترتیب بیشترین سهم موضوعی در این مقالات به فیزیولوژی ورزشی و کمترین سهم به آموزش تربیت بدنی اختصاص یافته است.

جدول ۶- سهم موضوعی مقالات

موضوع	فراوانی	درصد فراوانی
فیزیولوژی ورزشی	۱۶۸	۳۴/۱
مدیریت ورزشی	۱۲۳	۲۴/۹۵
رفتار حرکتی	۵۳	۱۰/۷۵
بیومکانیک و فناوری	۱۱۸	۲۳/۹۳
آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی	۲۳	۴/۶۶
آموزش تربیت بدنی و ورزش	۸	۱/۶۲
کل	۴۹۳	۱۰۰

در بین نشریات مورد بررسی در مورد شاخص سهم موضوعی مقالات در حوزه فیزیولوژی ورزشی نشریه المپیک با ۴۳/۶ درصد بیشترین مقاله، در حوزه مدیریت ورزشی نشریه علوم حرکتی و ورزش با ۳۴/۸ درصد بیشترین مقاله، در حوزه آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی نشریه پژوهش در علوم ورزشی با ۱۵/۶ درصد بیشترین مقاله، در حوزه رفتار حرکتی نشریه حرکت با ۲۸/۳ درصد بیشترین مقاله، در حوزه فناوری و بیومکانیک نشریه علوم حرکتی و ورزش با ۱۰/۱۵ درصد بیشترین مقاله و در حوزه آموزش تربیت بدنی نشریه پژوهش در علوم ورزشی با ۴/۵ درصد بیشترین مقالات را به خود اختصاص داده‌اند.

شکل ۴ - مقایسه سهم موضوعی مقالات در نشریات به درصد

روش‌ها و شیوه‌های پژوهشی

روش‌های تحقیق مورد استفاده در مقالات چهار نشریه شامل روش‌های توصیفی، تجربی و نیمه‌تجربی بود. محقق در پژوهش حاضر کوشید از تفسیر روش تحقیق پرهیز کند و دیدگاه‌های نویسندگان مقالات را ملاک عمل قرار دهد. از این‌رو آن دسته از مقالاتی که روش تحقیق خود را در مقاله گزارش نکردند، در دسته ذکر نشده قرار گرفتند و تعداد محدودی از مقالات از روش‌های دیگر استفاده کردند که به دلیل پراکندگی و تعداد کم آنها محقق از پرداختن به آنها صرف‌نظر کرد و روش تحقیق این مقالات را در دسته دیگر روش‌ها قرار داد. نتایج جدول ۷ نشان می‌دهد که ۵۳/۱۴ درصد مقالات از روش توصیفی، ۳۴/۳ درصد از روش نیمه‌تجربی، ۷/۹۱ درصد روش تحقیق ذکر نشده، ۲/۶۳ درصد از روش تجربی و ۲/۰۲ درصد از دیگر روش‌ها استفاده کردند. بیشترین سهم مربوط به روش توصیفی و سپس روش نیمه‌تجربی است.

جدول ۷ - روش‌ها و شیوه‌های مورد استفاده در مقالات

روش	فراوانی	درصد
توصیفی	۲۶۲	۵۳/۱۴
تجربی	۱۳	۲/۶۳
نیمه تجربی	۱۶۹	۳۴/۳
دیگر روش‌ها	۱۰	۲/۰۲
ذکر نشده	۳۹	۷/۹۱
کل	۴۹۳	۱۰۰

منابع و مأخذ

منابع و مأخذ مورد استفاده در مقالات شامل منابع فارسی و لاتین بود. در مقالات مورد بررسی در مجموع از ۱۲۵۷۶ منبع استفاده شده است که از این تعداد ۲۵۱۶ منبع یعنی ۲۰ درصد منابع فارسی و ۱۰۰۶۰ منبع یعنی ۸۰ درصد منابع لاتین بود. میانگین منابع مورد استفاده برای ۴۹۳ مقاله ۲۵ منبع برای هر مقاله بود. میانگین منابع لاتین مورد استفاده در هر مقاله برابر ۲۰ منبع و این رقم برای منابع فارسی ۵ منبع بود. علاوه بر این، ۶ مقاله (۱/۲ درصد) تنها از منابع فارسی و ۸۱ مقاله (۱۶/۴ درصد) فقط از منابع لاتین استفاده کردند و ۴۰۶ مقاله (۸۲/۴ درصد) هم از منابع فارسی و هم از منابع لاتین استفاده کردند.

مدت زمان پذیرش مقالات

بررسی این موضوع از نظر داوری و سازماندهی نشریه برای پیگیری مقالات حایز اهمیت است و نقش مؤثری در میزان متقاضیات مقالات ایفا می‌کند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که در ۵۲ مقاله یعنی ۱۰/۵ درصد مقالات به زمان دریافت و تصویب آنها اشاره‌ای نشده است. اما در ۴۴۱ مقاله دیگر، کمترین زمان برای تصویب نهایی ۲ هفته و بیشترین مدت زمان ۲۸ ماه بوده است. در کل، میانگین مدت زمان لازم برای تصویب ۵/۵ ماه برای هر مقاله بود. البته میانگین مدت زمان در چهار نشریه مورد بررسی متفاوت است، به‌نحوی که برای نشریه

پژوهش در علوم ورزشی ۸ ماه، نشریه المپیک ۴/۸ ماه، نشریه علوم حرکتی و ورزش ۵ ماه و نشریه حرکت ۴/۵ ماه است. بنابراین کمترین زمان از دریافت تا تصویب مقاله مربوط به نشریه حرکت است.

بحث و نتیجه گیری

بحث درباره تحقیق و پژوهش در حوزه‌های علمی، به‌طور معمول، با طرح سه پرسش بنیادین آغاز می‌شود که به چستی موضوع، چگونگی و چستی روش و هدف و چرایی پژوهش و قلمرو علمی ارتباط دارد (رید^۱، ۱۹۹۷).

زمانی می‌توان ارزیابی دقیق، مناسب و جامعی از فعالیت علمی نشریات داشت که در مرحله نخست بتوان تصویر روشن و شفاف در مورد گرایش‌های پژوهشی منتشره در نشریات ارائه کرد (۱۲). با در نظر گرفتن این موضوع در پاسخ به پرسش اول نتایج بررسی شاخص سهم موضوعی مقالات گویای این مطلب است که توجه پژوهشگران کشور در قلمرو تربیت بدنی و علوم ورزشی معطوف به تمام موضوعات این رشته نبوده است. تعداد اندک مقاله‌ها در برخی موضوع‌ها مانند بیومکانیک و فناوری می‌تواند ناشی از محدودیت این گرایش دانشگاهی در مقاطع تحصیلات تکمیلی باشد. به‌نظر می‌رسد که ایجاد و توسعه رشته‌ها در داخل کشور و برنامه‌ریزی‌های کلان توسعه آموزش عالی به‌شدت به وجود نیروی انسانی متخصص وابسته است. همچنین محدودیت اعزام دانشجو به خارج از کشور، و عدم توسعه مقطع تحصیلات تکمیلی در حوزه مربوط، موجب شده است تا نسبت به دیگر رشته‌ها رشد نیابد. نتایج این پژوهش مبین این واقعیت است که بیشترین سهم موضوعی در این مقالات با ۳۴/۱ درصد مربوط به حوزه فیزیولوژی ورزشی است. از سوی دیگر بیانگر افزایش سهم رشته فیزیولوژی ورزشی در توزیع اعضای هیأت علمی در دانشگاه‌های کشور نیز است. نتایج این پژوهش با یافته‌های پژوهش سجادی و همکاران (۱۳۸۹) همسوست. پژوهش آنها نیز بیانگر این موضوع بود که ۴۳ درصد مقالات مربوط به حوزه فیزیولوژی ورزش است و بیشترین سهم را در میان دیگر حوزه‌ها دارد (۱۳). از سوی دیگر، نتایج این پژوهش در این شاخص با نتایج پژوهش مهرام و توانایی (۱۳۸۸) و سهمی ایزدیان و همکاران (۱۳۸۷) که در رشته روانشناسی در حوزه علوم انسانی انجام گرفته بود، از این نظر کاملاً همسوست که نتایج پژوهش مهرام و توانایی (۱۳۸۸) نبود مقاله در بعضی موضوع‌ها مانند روانشناسی حیوانی، نظامی، شغلی و رسانه نشان می‌دهد و برعکس

بیشتر مقالات معطوف به گرایش‌های روانشناسی عمومی، بالینی، مشاوره و تربیتی است و در پژوهش سهیمی و همکاران بیش از ۷۰ درصد مقالات در حوزه روانشناختی و کمتر از ۳۰ درصد در حوزه بالینی انجام گرفته بود.

زکی نیز در مطالعه در مورد تحلیل محتوای گرایش‌های پژوهشی در مجلات علمی-تخصصی مدیریت نشان داد که برحسب موضوعات ۲۴گانه سازمان و مدیریت، موضوع مباحث نظری در سازمان با ۱۲ درصد و موضوع مباحث تحقیق سازمانی با ۵ درصد به ترتیب بیشترین و کمترین موضوع مقالات را به خود اختصاص داده‌اند، که از این نظر با نتایج پژوهش حاضر همخوانی ندارد (۱۲). همچنین نتایج پژوهش عیدی و همکاران (۱۳۸۶) در زمینه تحلیل محتوای فصلنامه المپیک نشان داد ۴۳/۲ درصد مقاله چاپ‌شده در حوزه شیوه‌های مورد استفاده در مقالات بیانگر این مطلب است که حدود ۹۰ درصد مقالات از روش‌های کمی و تنها تعداد محدودی از مقالات از روش‌های کیفی استفاده کرده‌اند. درحالی‌که بسیاری از متخصصان در این زمینه از روش‌های کیفی به دفاع پرداختند (استرینر^۱، ۲۰۰۸). یافته‌های پژوهش حاضر با گزارش چان^۲، سیو^۳ و تام^۴ (۲۰۰۹) که توجه پژوهشگران برخی رشته‌ها را محدود به موضوع‌های خاص و روش‌های معین در پژوهش می‌دانند همسوست. ضمن آنکه حتی در قلمروهایی مانند مهندسی نیز توجه برخی روش‌شناسان پژوهشی به مطالعات کیفی معطوف شده و از اندک بودن این نوع مطالعات در مقابل پژوهش‌های کمی، ابزار تأسف می‌کنند (کورولونگبرگ^۵ و داگلاس^۶، ۲۰۰۸). از نکات قابل تأمل در این زمینه که به‌عنوان محدودیت نیز قابل اشاره است، اینکه حدود ۸ درصد مقالات روش مورد استفاده خود را به روشنی ذکر نکرده‌اند یا در برخی مقاله‌ها، برای معرفی روش پژوهش تنها به روش نمونه‌برداری یا ابزار جمع‌آوری داده‌ها یا آزمون آماری اشاره شده است. ضمن آنکه در برخی مقالات روش تحقیق معرفی شده فاقد همسویی با فرضیه‌ها و پرسش‌ها و شیوه جمع‌آوری داده بود. از سوی دیگر، نتایج این پژوهش در شاخص روش‌ها و شیوه‌های مورد استفاده با نتایج پژوهش علی موحد و پگاه ایزدی که در سال ۱۳۸۸ در رشته جغرافیا انجام گرفته، از این نظر کاملاً همسوست که روش‌های مورد استفاده در این پژوهش‌ها اغلب کمی و از نوع توصیفی بوده است. البته در پژوهش مذکور حدود ۸۳ درصد مقالات روش پژوهش خود را

1 - Streiner

2 - Chan

3 - Seow

4 - Tam

5 - Koro - Ljungberg

6 - Douglas

به‌وضوح مشخص نکردند که این مقدار بسیار بیشتر از پژوهش حاضر است. در عین حال نتایج این پژوهش در شاخص مذکور با نتایج پژوهش سجادی و همکاران (۱۳۸۹)، همسوست که بیانگر بهره‌گیری ۴۸ درصد مقالات از روش توصیفی بود (۱۳).

باتوجه به یافته‌های ارائه‌شده، در بررسی شاخص مشارکت نهادها و مؤسسات علمی مختلف مشخص می‌شود، نهادها و مؤسسات در تولید مقالات نقش داشته‌اند، البته بیشترین آن مربوط به دانشگاه تهران است که به‌تنهایی ۱۷/۶۵ درصد کل مقالات را به خود اختصاص داده است. در بین دانشگاه‌های شهرستانی، دانشگاه گیلان ۱۱/۳۶ درصد کل مقالات را به خود اختصاص داده و در رتبه اول قرار دارد. از طرفی نتایج این پژوهش، یافته‌های سجادی و همکاران (۱۳۸۹) را مورد تأکید قرار می‌دهد که دانشگاه تهران با ۱۰۳ مقاله چاپ‌شده بیشترین و دانشگاه گیلان با ۴۰ مقاله چاپ‌شده در بین دانشگاه‌های خارج از تهران در رتبه اول قرار دارد (۱۳). در بین نهاد‌های غیر از دانشگاه، پژوهشکده تربیت بدنی بیشترین تعداد مقالات را با ۴/۴۶ درصد، کل مقالات را به خود اختصاص داده است. نکته قابل تأمل تعداد اندک مقالاتی است که با مشارکت سازمان تربیت بدنی به چاپ رسیده است. نتایج در مورد میزان مشارکت نهادها باتوجه به نهاد منتشرکننده نشریه نشان می‌دهد که در نشریه پژوهش در علوم ورزشی ۱۴ درصد مقالات مربوط به پژوهشکده تربیت بدنی، در نشریه حرکت ۲۷ درصد مقالات مربوط به دانشگاه تهران و در نشریه علوم حرکتی و ورزش ۲۹ درصد مقالات مربوط به دانشگاه تربیت معلم تهران است. در مورد پژوهشکده این نکته قابل تأمل است که این نهاد تنها در نشریه پژوهش در علوم ورزشی مقالاتی را به چاپ رسانده است. همچنین در مورد دانشگاه تهران این نهاد بیش از نیمی از مقالات خود را در نشریه حرکت به چاپ رسانده است. این مطلب گویای آن است که مشارکت نهادهایی که مسئول چاپ نشریات هستند، در همان نشریه نسبت به دیگر نشریات بیشتر است.

در بررسی رتبه علمی نویسندگان، مشارکت اعضای هیأت علمی نزدیک به ۷۷/۴۸ درصد است و تنها ۲۲/۵۲ درصد مقالات به دانشجویان و دانش‌آموختگان دوره تحصیلات تکمیلی اختصاص یافته است. بیشترین مشارکت در بین اعضای هیأت علمی مربوط به استادیاران با ۵۰/۵ درصد و در بین دانشجویان و دانش‌آموختگان دوره‌های تحصیلات تکمیلی مربوط به دوره کارشناسی‌ارشد با ۱۵/۴۲ درصد بوده است. علاوه‌براین، مشارکت افراد با رتبه استادی ۱ درصد از کل مقالات را به خود اختصاص داده، که این موضوع ناشی از تعداد اندک این افراد است.

نتایج این پژوهش در شاخص رتبه علمی نویسنده اول با نتایج پژوهش عقیلی و همکاران که در سال ۱۳۸۵ در مجلات علمی - پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی انجام گرفته، از این نظر کاملاً همسوست که رتبه علمی ۵۴/۳ درصد مقالات را استادیاران دانشگاه‌های علوم پزشکی نگاشته‌اند (۲۰). همچنین بتولی در مطالعه‌ای با ارزیابی ۳۹۴ مقاله در فصلنامه فیض نشان داد استادیاران بیشترین و استادان کمترین سهم را در نگارش مقالات دارند (۳). این موضوع نشان می‌دهد که درج مقالات در مجلات علوم گوناگون از جمله تربیت بدنی احتمالاً با کسب امتیاز و عبور از مراحل استخدام آزمایشی و رسمی و ارتقای رتبه علمی استادیاری به مراتب بالاتر نیز مرتبط است. بیشترین میزان مشارکت دانشجویان تحصیلات تکمیلی در نشریه المپیک و پس از آن نشریه علوم حرکتی و ورزش و کمترین مشارکت آنها در نشریه پژوهش در علوم ورزشی است (شکل ۳).

در بین نشریات تنها در نشریه حرکت ۱۴/۴۴ درصد مقالات درجه علمی نویسنده اول را به‌طور واضح مشخص نکرده‌اند و صرفاً از واژه هیأت علمی استفاده شده است. براساس نتایج این تحقیق میانگین کل نویسندگان هر مقاله ۳/۱ نفر بوده است. این یافته با نتایج مطالعات اردستانی (۱)، ولایی و همکاران (۲۶) و رضائیان و همکاران (۱۱) هماهنگی دارد که در اولین مطالعه میانگین کل نویسندگان مقالات مجله پژوهش در پزشکی ۳/۴ نفر، در دومین مطالعه میانگین کل نویسندگان مقالات مجله نامه در فاصله سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۴، ۳ نفر و در نهایت در مطالعه سوم ۳/۳۸ نفر گزارش شده است.

مقالاتی که بیش از یک نویسنده داشتند ۹۰ درصد مقالات را به خود اختصاص داده‌اند. شواهد نشان می‌دهد در حوزه تربیت بدنی و علوم ورزشی، نویسندگان تمایل به همکاری گروهی دارند و به اهمیت تولید آثار چند نویسنده‌ای، واقفند. این یافته‌ها با نتایج افشار و همکاران که در تحقیق خود گزارش کردند ۸۴ درصد مقالات بیش از یک نویسنده دارند و تنها ۱۶ درصد مقالات تک نویسنده‌ای هستند، مطابقت دارد (۲۸) و با نتایج تایو^۱ که نشان داد ۶۳/۲ درصد مقالات دارای یک یا دو نویسنده هستند، مغایر است (۴۲). نتایج پژوهش بیگلیا^۲ و بوتلر^۳ (۲۰۰۵) که در دانشگاه ملی استرالیا انجام گرفت نیز نشان می‌دهد که در سال ۱۹۹۸، ۱۹ درصد مقالات تک‌نویسنده‌ای بودند که این میزان در سال ۲۰۰۲ به ۹ درصد کاهش یافت و برعکس، مقالاتی که بیش از یک

1 - Tiew

2 - Biglia

3 - Butler

نویسنده داشته‌اند، در سال ۱۹۹۸، ۵۵ درصد بودند که در سال ۲۰۰۲ به ۷۷ درصد رسیدند که این نتایج بدون توجه به سال انتشار با نتایج تحقیق حاضر مطابقت دارد (۳۰). منابع و مآخذ استفاده‌شده در مقالات از منابع فارسی و لاتین بوده که میانگین منابع مورد استفاده برای ۴۹۳ مقاله برابر ۲۵ منبع برای هر مقاله و میانگین منابع فارسی برای هر مقاله ۵ منبع و برای منابع لاتین ۲۰ منبع است که چهار برابر منابع فارسی است.

نتایج این پژوهش در مقایسه با پژوهش انجام گرفته در رشته جغرافیا توسط موحد و پگاه ایزدی (۱۳۸۸) همسو نیست. از این نظر که میانگین منابع فارسی نسبت به منابع لاتین در نشریات رشته جغرافیا برخلاف این پژوهش بیشتر بود. همچنین نتایج پژوهش عقیلی و همکاران نشان داد ۹۱/۲ درصد منابع مورد استفاده نویسندگان لاتین و ۸/۸ درصد فارسی بوده است که از این نظر با نتایج این پژوهش همخوانی دارد، ولی در مورد میانگین منابع هر مقاله مطابقتی وجود نداشت. از این نظر که در پژوهش مذکور به‌طور میانگین هر مقاله ۱۴ منبع داشت (۲۰). از سوی دیگر، نتایج پژوهش ولایی و همکاران با نتایج پژوهش حاضر مطابقت ندارد، زیرا تقریباً نیمی از مقالات فقط از منابع لاتین استفاده کرده بودند، درحالی‌که در پژوهش حاضر تنها ۱۶/۴ درصد مقالات فقط از منابع لاتین استفاده کرده بودند (۲۶). شیبانی‌نیا و همکاران نیز در پژوهشی نشان دادند که ۵۰ درصد مقالات هیچ منبع فارسی نداشت که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی ندارد (۱۸). سجادی و همکاران نیز در پژوهش دیگر در نشریه حرکت نشان دادند که ۶۸ درصد منابع مورد استفاده مقالات لاتین و ۳۲ درصد آن فارسی است که با نتایج پژوهش حاضر همخوانی دارد (۱۳).

میانگین مدت زمان لازم برای تصویب ۵/۵ ماه برای هر مقاله است که البته این زمان در نشریه پژوهش در علوم ورزشی بیشترین مدت زمان (۸ ماه) و نشریه حرکت کمترین مدت زمان (۴/۵ ماه) را به خود اختصاص داده است. در مورد این شاخص کم‌وبیش نشریات بیشتر رشته‌ها همین شرایط زمانی را دارند (۲۳، ۲۲، ۶). البته نتایج این پژوهش با نتایج تحقیق عقیلی و همکاران که نشان داد مدت زمان دریافت مقاله از نویسنده تا چاپ آن تقریباً به‌طور متوسط هشت ماه به طول می‌انجامد، مطابقت ندارد (۲۰).

در مجموع با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد‌های زیر به‌منظور بهتر شدن وضعیت نشریات این حوزه می‌تواند راهگشا باشد:

● باتوجه به تخصصی شدن رشته‌های تربیت بدنی و علوم ورزشی و افزایش تعداد مقالات مورد بررسی در نشریات به نظر می‌رسد تخصصی شدن نشریات موجب رویکرد مطلوب‌تر محققان حوزه‌های گوناگون به حیطة مربوط می‌شود که البته در راستای سیاست‌های کمیسیون نشریات کشور این امر در بیشتر نشریات در شرف اقدام است یا انجام پذیرفته است؛

● خلاء حضور متولی اصلی ورزش کشور یعنی سازمان تربیت بدنی و نیز نهاد بسیار مؤثر و تعیین‌کننده‌ای چون آموزش و پرورش به‌وضوح احساس می‌شود. اتخاذ راهکارهای مشارکتی و حمایتی این دو نهاد مهم و تأثیرگذار ورزش کشور به‌منظور حضور فعال در عرصه‌های پژوهشی در این بخش ضروری به‌نظر می‌رسد؛

● زمان فرایند داوری مقالات در بعضی موارد بسیار طولانی است، ازاین‌رو پیشنهاد می‌شود از سیستم‌های دیگری مانند سیستم هوشمند الکترونیکی استفاده شود؛

● زمان بین پذیرش و انتشار مقالات طولانی است، ازاین‌رو پیشنهاد می‌شود باتوجه به تخصصی شدن نشریات تعداد مقاله‌های منتشره افزایش یابد؛

● توجه جدی به روش‌شناسی پژوهش‌ها در آموزش و پژوهش و نیز ساماندهی مناسب در پذیرش مقالات براساس قواعد منظم و تعریف‌شده امری ضروری است. این امر باتوجه به یافته‌های پژوهش نیازمند اهتمام جدی است.

منابع و مأخذ

۱. اردستانی، سعید. (۱۳۸۲). "گزارشی از مقالات چاپ‌شده در مجلات پژوهشی پزشکی در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲". نشریه تحقیقات پزشکی، شماره ۲۷، صص: ۷۷-۸۰.
۲. ارشاد، فرهنگ و دیگران. (۱۳۸۴). "بررسی داوری مقالات در انجمن جامعه‌شناسی ایرانیان". نشریه جامعه‌شناسی، دوره ششم، سال چهارم، صص: ۳۳-۳.

۳. بتولی، زهرا. (۱۳۸۹). "بررسی میزان استنادات و مشارکت گروهی مقالات مجله علمی - پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی کاشان (فیض) طی سال‌های ۱۳۸۷ - ۱۳۸۱". فصلنامه علمی - پژوهشی فیض، دوره چهاردهم، شماره ۲، ص ۱۶۲ - ۱۵۴.
۴. بست، جان. (۱۳۸۴). "روش‌های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری". ترجمه حسن پاشا شریفی و نرگس طالقانی، چاپ دهم، تهران، انتشارات رشد.
۵. بیابانگرد، احمد. (۱۳۸۱). "روش‌های تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی (جلد ۱)". چاپ دوم، تهران، انتشارات دوران.
۶. بمانیان، محمدرضا. ثابت یگانه، منصور. (۱۳۷۸). "ارزیابی کمی و کیفی نشریه هنرهای زیبا در طی ۱۲ سال (از سال ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۷)". شماره ۳۵، ص ۱۴۵ - ۱۳۵.
۷. حافظ نیا، محمدرضا. (۱۳۸۵). "مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی". تهران، انتشارات سمت.
۸. دیورا، آ. وست، چارلز. آ. بوچر (۱۳۸۱). "مبانی تربیت بدنی و ورزش". ترجمه احمد آزاد، چاپ سوم، تهران، انتشارات نور.
۹. دلاور، علی (۱۳۸۵). "مبانی نظری و علمی پژوهشی در علوم انسانی و اجتماعی". تهران، انتشارات رشد.
۱۰. رایف، دانیل. استفن، لیس. فردریک، جی. فیکو. (۱۳۸۱). "تحلیل پیام‌های رسانه‌ای: کاربرد تحلیل محتوای کمی در تحقیق". ترجمه مهدخت بروجردی علوی، تهران، انتشارات سروش.
۱۱. رضائیان، محسن. محمودی، مهدی. (۱۳۸۷). "بررسی روند چاپ و کیفیت مقالات نشریه علمی دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان در فاصله سال‌های ۱۳۸۵ - ۱۳۸۰". مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، دوره هفتم، شماره چهارم، ص ۲۲۶ - ۲۱۷.
۱۲. زکی، محمدعلی. (۱۳۸۵). "تحلیل محتوای پژوهش‌های شاخه‌های مدیریت در نشریات علمی - تخصصی". فصلنامه دانش مدیریت، ص ۷۴ - ۴۳.

۱۳. سجادی، سیدنصراله. عیدی، حسین. مهربانی، جواد. عباسی، همایون. (۱۳۸۹). "تحلیل توصیفی نشریه علمی - پژوهشی حرکت (شماره ۱ تا ۳۴)". مجله حرکت مدیریت ورزشی، شماره پنجم، ص ۱۵۳ - ۱۴۱.
۱۴. سرمد، زهره. بازرگان، عباس. (۱۳۸۵). "روش‌های تحقیق در علوم رفتاری". تهران، انتشارات آگاه
۱۵. سهیمی ایزدیان، الهه و همکاران (۱۳۸۷). "بررسی و تحلیل سه دهه مقالات پژوهشی منتشرشده در زمینه بهداشت روان زنان ایرانی". فصلنامه علمی و پژوهشی رفاه اجتماعی، سال پنجم، شماره ۲۱.
۱۶. شریفی، ونداد (۱۳۸۲). "ارزیابی کیفی پژوهش". مجله تازه‌های علوم شناختی، علم‌سنجی، سال پنجم، شماره ۴.
۱۷. شفیع‌زاده، حمید (۱۳۸۸). "تولید علم آسیب‌شناسی (پاتولوژی) در ایران". روزنامه همشهری، شماره ۴۸۶۰.
۱۸. شیبانی نیا، احمد. ولایی، ناصر (۱۳۸۸). "بررسی میزان صحت نگارش مقالات در مجلات علمی - پژوهشی دندانپزشکی کشور در سال ۱۳۸۵". پژوهش در پزشکی، مجله پژوهشی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی شهید بهشتی، دوره ۳۳، شماره ۱، ص ۱۱ - ۵.
۱۹. شیخ، محمود. شهبازی، مهدی (۱۳۸۷). "سنجش و اندازه‌گیری در تربیت بدنی". تهران: بامداد کتاب.
۲۰. عقیلی، ابوالقاسم. امینی پور، محمدرضا (۱۳۸۶). "ارزیابی مجلات علمی پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور از طریق تحلیل مجموعه ارجاعات به مقالات منتشرشده سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۹". مجله پژوهشی حکیم، دوره دهم، شماره اول، ص ۴۲ - ۳۶.
۲۱. عیدی، حسین. عباسی، همایون. سجادی، نصراله (۱۳۸۶). "تحلیل محتوای فصلنامه علمی - پژوهشی المپیک (شماره ۱ تا ۳۳)". پنجمین همایش دانشجویی تربیت بدنی و علوم ورزشی. آذر ۱۳۸۶. دانشگاه مازندران.
۲۲. فراهانی، مهدی (۱۳۸۶). "تولید علم نیاز امروز و فردا". ماهنامه تحقیق، سال دوم، شماره ۵، ص ۱۳ - ۶.

۲۳. مهram، بهروز، توانایی، عفت. (زمستان ۱۳۸۸). "تحلیل محتوای مجله‌های علمی - پژوهشی روانشناختی ایران". موضوع و روش‌های پژوهش. روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی، سال ششم.
۲۴. موحد، علی. ایزدی، پگاه (۱۳۸۸). "ارزیابی کمی و کیفی مقاله‌های فصلنامه پژوهش جغرافیایی طی دوره ۱۰ ساله (۱۳۸۷ - ۱۳۷۸)". پژوهش‌های جغرافیایی طبیعی، شماره ۷۱، ص ۹۴ - ۸۳.
۲۵. میرعابدینی، احمد (۱۳۸۸). "نقش ارتباطات در تحول و توسعه علوم میان‌رشته‌ای". فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، دوره اول، شماره ۴، ص ۵۶ - ۱۹.
۲۶. ولایی، ناصر. کوثریان، مهنوش (۱۳۸۵). "بررسی کمی و کیفی مقالات مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران (نامه)". از شماره ۱ تا ۴۷. تابستان ۸۴، مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران، دوره شانزدهم، شماره ۵۲.
۲۷. هولستی، ال. ار (۱۳۸۰). "تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و انسانی". ترجمه نادر سالارزاده امیری، چاپ دوم، تهران، دانشگاه علامه طباطبایی (تاریخ انتشار اصلی ۱۹۶۹).
28. Afshar, M. Abdolmajid, A. Danesh, F. (2009). "Survey of citations and authors collaboration rate of journal of research in medical science". *Health information management*, 6(2):P: 132.
29. Ary, D. Jacobs, L. C. and Razavieh, A. (1996). "Introduction to research in education". New York: Holt, Rinehart and Winston.
30. Biglia, B. Butler, L. (2005). "Abiliometric analysis of astronomical sciences publication". *Australian national citation report*.
31. Bryman, A. (2006). "Integrating quantitative and qualitative research: how is it done". *Qualitative research*, 6(1): PP: 97-113.
32. Chan, K.C., Seow, G.S., and Tam, K. (2009). "Ranking accounting journals using dissertation citation analysis: a research note", retrieved 27 Aug.
33. Creswell, W.J. (2007). "Qualitative inquiry and research design: choosing among five approaches". London: Sage.

34. Eisner, E.W. (1981). "On the differences between scientific and artistic approaches to qualitative research". *Educational researcher*, 10(4): PP:5-9.
35. Ellis, A. Denzin, N. Linkoln, Y. Morse, J. Pelias, R., and Richardson, L. (2008). "Talking and thinking about qualitative research". *Qualitative inquiry*, 14 (2): PP:254-284.
36. Gowin, B.D., and Millman, J. (1989). "Research methodology: a point of view". *Review of educational research*. 39(5): PP: 553-560.
37. Lopez – Munoz, F. Alamo, C. Rubio, G. Garcia – Garcia, P. Martin – Agueda, B. Cuenca, E. (2003). "Bibliometric analysis of biomedical publications on SSRIs during 1980-2000". *Depression and anxiety*. 18,PP: 95-103.
38. Koro – Ljungberg, M., and Douglas, E.P. (2008). "State of qualitative research in engineering education: meta – analysis of JEE articles, Washington". Retrieved 18 January, 2009.
39. Mahram, B. (2009). "Qualitative approach in studies of applied psychology in social environment". Article presented in 13th international conference of applied psychology. India, 30Jan.
40. Reid, W.A. (1997). "Conceptions of curriculum and paradigms for research: the case of school effectiveness studies". *Journal of curriculum and supervision*, 12(3): PP: 212-227.
41. Streiner, D. (2008). "Qualitative research in psychiatry". *Canadian journal of psychiatry*, 53(3), P:135. Retrieved 18 January, 2009.
42. Tiew W.S.. (1998). "Journal of natural rubber research 1987 – 1996 – a ten year bibliometric study". *IASLC Bull.* 43(2):PP: 49-57.
43. Trent, A. (2006). "Validity in qualitative research revisited". *Qualitative research*, 6(3): PP: 319-340.